

TURINYS

Neišvengiamos blogybės / 13

PROLOGAS

Laive „Olympic“ / 17

PIRMA DALIS

Sustingusi muzika / 27

ANTRA DALIS

Baisi kova / 161

TREČIA DALIS

Baltajame mieste / 325

KETVIRTA DALIS

Atskleistas žiaurumas / 459

EPILOGAS

Paskutinė kelionė jūra / 501

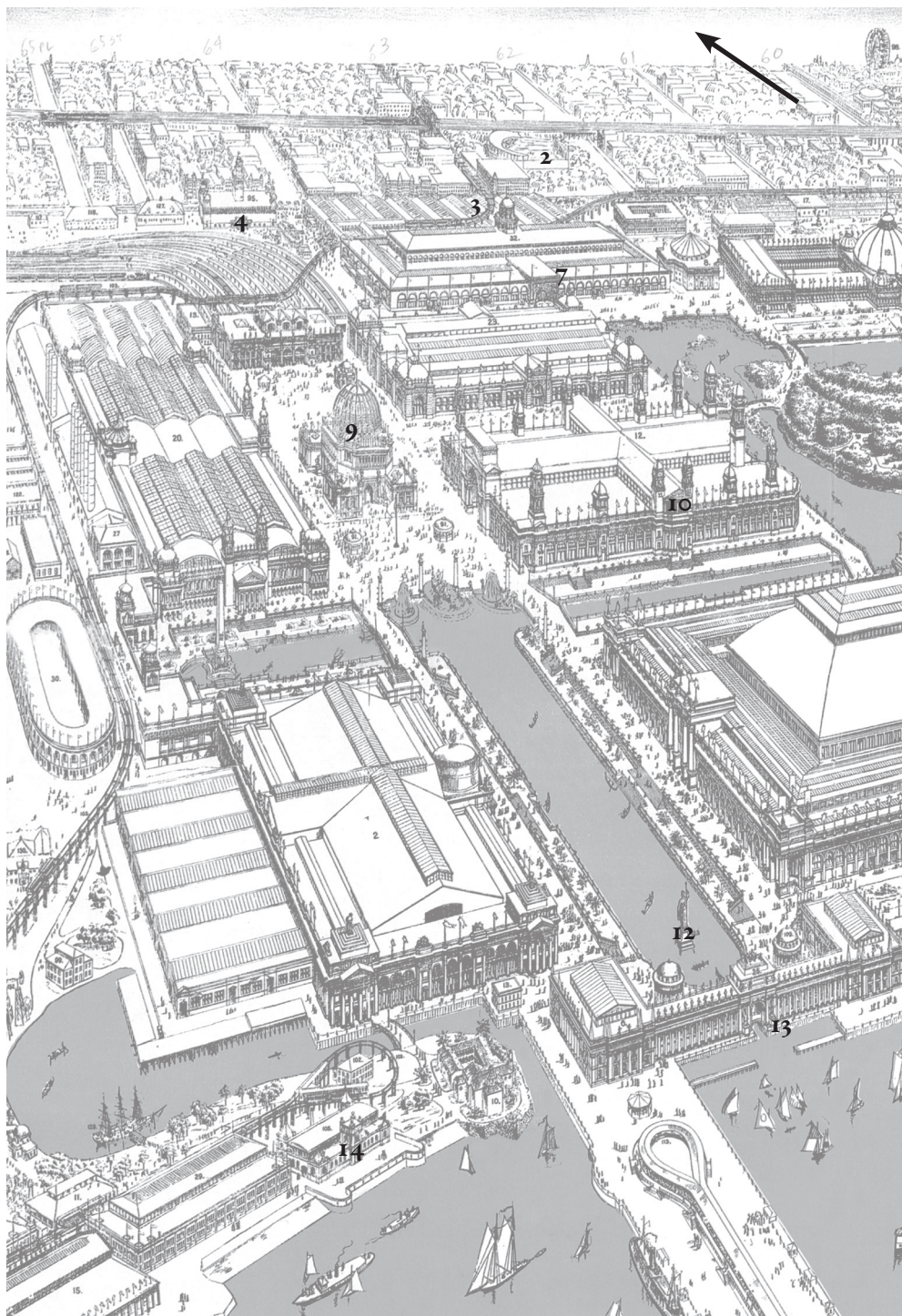
Pastabos ir šaltiniai / 529

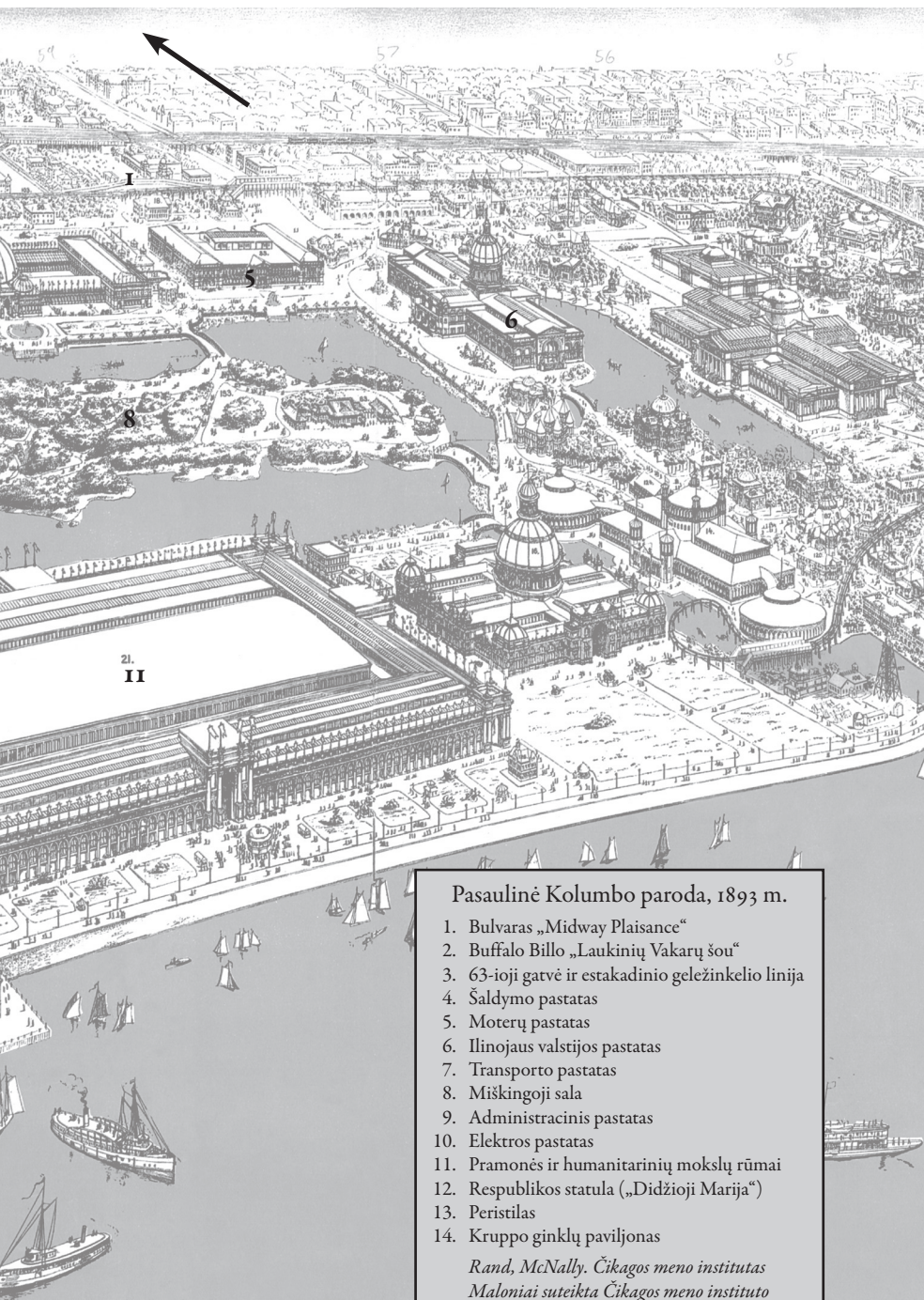
Bibliografija / 581

Padėka / 589

Iliustracijos / 591

Pagyros / 593

Pasaulinė Kolumbo paroda, 1893 m.

1. Bulvaras „Midway Plaisance“
2. Buffalo Billo „Laukinių Vakarų šou“
3. 63-ioji gatvė ir estakadinio geležinkelio linija
4. Šaldymo pastatas
5. Moterų pastatas
6. Ilinojaus valstijos pastatas
7. Transporto pastatas
8. Miškingoji sala
9. Administracinis pastatas
10. Elektros pastatas
11. Pramonės ir humanitarinių mokslų rūmai
12. Respublikos statula („Didžioji Marija“)
13. Peristilas
14. Kruppo ginklų paviljonas

*Rand, McNally. Čikagos meno institutas
Maloniai suteikta Čikagos meno instituto*

NEIŠVENGIAMOS BLOGYBĖS

(PASTABA)

XIX A. PABAIGOJE ČIKAGOJE, pramonės išmetamųjų dūmų ir bildančių traukinių apsuptyje, gyveno du vyrai – abu išvaizdūs, abu mėlynakiai, abu nepaprastai gerai išmanantys savo pasirinktą veiklos sritį. Ir vienas, ir kitas įkūnijo dalelę didžiulės dinamiškos jėgos, charakterizavusios Amerikos veržimąsi į XX amžių. Vienas jų buvo architektas, suprojektavęs nemažai svarbiausių pastatų Amerikoje, tarp jų dangoraižį „Flatiron Building“ Niujorke ir geležinkelio stotį „Union Station“ Vašingtone; kitas buvo žudikas – pirmas ryškus, plačiausiai pagarsėjęs miesto serijinis žudikas Amerikoje, pasiglemžęs bene daugiausia gyvybių per visą istoriją. Nors šiedu vyrai vienas kito nepažinojo ir, bent jau oficialiai, nebuvo susitikę, jų likimus susiejo vienas užburiantis įvykis, beveik išdilęs iš dabartinių žmonių atminties, bet anuomet laikytas turinčiu bemaž tokį pat transformuojantį poveikį kaip ir JAV pilietinis karas.

Knygoje pasakojų šių vyrų ir šio įvykio istorijas, bet pirmiausia turiu įterpti pastabą: kad ir kokie keisti ar makabriški atrodytų kai kurie toliau aprašomi įvykiai, šis darbas nėra grožinė literatūra. Viskas, kas pateikta kabutėse, yra cituojama iš laiškų, memuarų, kitų rašytinių dokumentų. Veiksmai daugiausia vyksta Čikagoje, bet prašau skaitytojų man dovanoti už tai, kad retkarčiais peržengiu valstijos sienas, kaip antai tada, kai nepalaužiamas, bet sielvarto kamuojamas detektyvas Geyeris įžengia

į paskutinį kraupų rūšį. Taip pat prašau atleisti man už kartkartėmis pasitaikančius nukrypimus į šalį, kai to reikalauja pasakojama istorija – pavyzdžiui, kai aiškinama apie tuometę lavonų įsigijimo medicinos mokslo reikmėms praktiką ar Olmstedo* kraštovaizdžio kūrimo subtilybes.

Šioje knygoje po sukrešėjusio kraujo, dūmų ir molio sluoksniu slypi pasakojimas apie gyvybės laikinumą ir apie tai, kodėl vieni žmonės jiems skirtą trumpą laiką žemėje praleidžia siekdami to, kas neįmanoma, o kiti – sėdami sielvartą. Pagaliau tai yra istorija apie neišvengiamą konfliktą tarp gėrio ir blogio, šviesos ir tamsos, Baltojo miesto ir Juodojo...

ERIK LARSON

SIATLAS

* Amerikiečių kraštovaizdžio architektas Frederickas Law Olmstedas (1822–1903), laikomas JAV kraštovaizdžio architektūros tėvu. (Čia ir toliau – *vert. past.*)

„Nekurkite mažų planų – jie stokoja stebuklą,
kurie kaitintų žmonėms kraują.“

DANIELIS H. BURNHAMAS
PASAULINĖS KOLUMBO PARODOS DARBŲ
DIREKTORIUS, 1893 M.

„Gimiau su velniu savyje. Niekaip negalėjau
atsispirti tam, kad esu žudikas, lygiai taip pat
kaip poetas negali atsispirti įkvėpimui eiliuoti.“

DR. H. H. HOLMESO PRISIPAŽINIMAS,
1896 M.

PROLOGAS

Laive „Olympic“

1912-ieji

Architektai (*iš kairės į dešinę*): Danielis Burnhamas, George'as Postas, M. B. Pickettas, Henry'is Van Bruntas, Francisas Milletas, Maitlandas Armstrongas, pulk. Edmundas Rice'as, Augustus St. Gaudensas, Henry'is Sargentas Codmanas, George'as W. Maynardas, Charlesas McKimas, Ernestas Grahamas, Dionas Geraldine'as.

Laive „Olympic“

1912 M. BALANDŽIO 14 D. buvo pragaištinga diena laivybos istorijoje, bet vyriškis, tądien plaukęs kabamojo denio C liukso kajutėje Nr. 63–65, to, žinoma, dar nežinojo. Užtat pėdą jam skaudėjo daug labiau, nei tikėjosi. Jis buvo šešiasdešimt penkerių metų. Į senatvę jo kūnas sustambėjo, plaukai pražilo, ūsai tapo beveik balti, tačiau akys išliko tokios pat mėlynos kaip anksčiau, o jūroje jos atrodė netgi dar mėlynesnės. Dėl skaudamos pėdos vyrui teko atidėti kelionę ir dabar jis buvo priverstas lindėti savo kajutėje, kol kiti pirmos klasės keleiviai, tarp jų ir jo žmona, apžiūrinėjo egzotiškesnes laivo erdves – darė tai, ko norėjosi ir jam. Vyriškiui patiko laivo prabanga, taip pat ir prašmatnūs įmonės „Pullman Palace Car Company“ miegamieji vagonai bei milžiniški židiniai, tačiau pėdos skausmas kartino malonumą. Jis suprato, kad dėl organizmą alinančio negalavimo iš dalies kaltas buvo jis pats, daugelį metų atsisakęs riboti savo pomėgį lepintis rinktinio vynu, maistu ir cigarais. Skausmas kasdien primindavo, kad jo laikas šioje žemėje eina į pabaigą. Prieš kelionę laivu bičiuliui jis pareiškė: „Manęs nedomina žmogaus gyvenimo pratęsimas, nes jis jau atliko savo darbą ir atliko jį visai neblogai.“

Tas žmogus buvo Danielis Hudsonas Burnhamas, tuo metu jau išgarsėjęs visame pasaulyje architektas, visai neblogai atlikęs

savo darbą Čikagoje, Niujorke, Vašingtone, San Fransiske, Maniloje ir daugelyje kitų didmiesčių. Su žmona Margareta, dukra ir žentu jis plaukė į Europą, kur ketino visą vasarą keliauti. Laivybos įmonės „White Star Line“ statytą laivą – RMS* „Olympic“ – Burnhamas pasirinko, nes jis buvo naujas, prabangus ir didžiulis. Tuo metu, kai jis užsisakė kelionę, „Olympic“ buvo didžiausias nuolat kursuojantis laivas pasaulyje, tačiau, likus vos trims dienoms iki išplaukimo, šį titulą iš jo nugvelbė kitas to paties tipo laivas – kiek ilgesnis jo dvynys, leidęsis į savo pirmąjį reisą. Burnhamas žinojo, kad tuo metu laivas dvynys per tą patį vandenyną, tik priešinga kryptimi, plukdo vieną iš jo artimiausių bičiulių – tapytoją Francisą Milletą.

Paskutiniams saulės spinduliams skverbiantis į kajutę, Burnhamas su Margareta išsiruošė į žemiau esančiame denyje įrengtą pirmos klasės valgomąjį. Juodu leidosi liftu, kad jam netektų varginti pėdos lipant didingais laiptais, bet tai darė nenoromis, nes vyrą žavėjo meniški geležinių baliustradų spiraliniai ornamentai bei išpūdingo dydžio geležies ir stiklo kupolas, apšviečiantis laivo centrinę dalį natūralia šviesa. Pėdos skausmas vis labiau riboja jo galimybes judėti. Vos prieš savaitę jam teko patirti žeminančią padėtį – važiuoti neįgaliojo vežimėliu per savo paties suprojektuotą geležinkelio stotį „Union Station“ Vašingtone.

Burnhamai vieni pavakarieniavo laivo „Olympic“ pirmos klasės salone, grįžo į savo liukso kajutę ir Burnhamo mintys be jokios priežasties vėl nuklydo prie Franko** Milieto. Pagautas im-

* *Royal Mail Ship* (angl.) – Karališkasis pašto laivas.

** *Frank* – vardo *Francis* neoficialus trumpinys, kuriuo Milletas pats pasirašinėjo laiškus ir dokumentus, taip jį vadino ir jo artimi bičiuliai.

pulso, jis nutarė nusiųsti Milletui sveikinimą iš jūros pasinaudodamas puikiu laive „Olympic“ veikiančiu Marconio patentuotu belaidžiu radijo ryšiu.

Burnhamas mostelėjo stiuardui. Vidutinio amžiaus vyriškis, vilkintis nepriekaištingai išlygintais baltais marškiniais, nunešė jo žinutę į Marconio kajutę, esančią trimis deniais aukščiau, greitai laivo vadovybės pasivaikščiojimų denio. Po kelių akimirkų jis grįžo su žinute rankoje ir Burnhamui pranešė, kad operatorius atsisakė ją priimti.

Pavargęs nuo vaikščiojimo ir suirzęs dėl pėdos skausmo, Burnhamas pareikalavo, kad stiuardas grįžtų į belaidžio radijo ryšio kajutę ir išsiaiškintų, kodėl atsisakoma išsiųsti jo žinią.

Burnhamas dažnai pagalvodavo apie Milletą, taip pat apie juos suvedusį įvykį – 1893-iaisiais Čikagoje surengtą didžiulę pasaulinę parodą. Milletas buvo vienas iš artimiausių Burnhamo bendražygių, lydėjusių jį ilgame ir sunkiame, tiek mielais, tiek skaudžiais prisiminimais pažymėtame kelyje kuriant šią parodą. Oficialus jos pavadinimas buvo Pasaulinė Kolumbo paroda, oficialus tikslas – paminėti 400-ąsias Amerikos atradimo sukaktuves (jos atradėjo Kolumbo garbei), tačiau pagrindinio jos kūrėjo ir statytojo Burnhamo dėka ji tapo kerinčia vieta, visame pasaulyje išgarsėjusia kaip Baltasis miestas.

Nors paroda veikė tik šešis mėnesius, per tą laiką prie įėjimų dirbantys prižiūrėtojai užfiksavo net 27,5 mln. apsilankymų; palyginimui – šalyje tuomet gyveno 65 mln. gyventojų. Sėkmingiausią parodos dieną buvo sulaukta per 700 000 lankytojų. Tačiau vien tai, kad paroda apskritai įvyko, buvo tikras stebuklas.

Projektuojamas ir statydamas pastatus, Burnhamas susidūrė su aibe kliūčių ir bet kuri iš jų galėjo – o gal ir *turėjo* – sužlugdyti renginį dar iki atidarymo dienos. Burnhamas ir jo architektai drauge sukūrė svajonių miestą, kurio didybė ir grožis pranoko viską, ką kiekvieno jų vaizduotė būtų galėjusi sukurti jiems dirbant skyrium. Lankytojai ėjo pasipuošę geriausiais savo drabužiais, nutaisę rimčių rimčiausius veidus, tarsi žengtų į didingą katedrą. Kai kurie, išvydę jos grožį, verkė. Visi galėjo paskanauti maisto naujovių – kukurūzų spragėsių su karamele „Cracker Jack“, pusryčių dribsnių „Shredded Wheat“. Iš Egipto, Alžyro, Dahomėjos* ir kitų tolimų pasaulio vietovių buvo atgabenti ištisi kaimai. Vien ekspoziciją „Kairo gatvė“ aptarnavo kone du šimtai egiptiečių, jai skirtoje zonoje stovėjo dvidešimt penki atskiri pastatai, tarp jų – pusantro tūkstančio vietų teatras, supažindinęs Ameriką su nauja ir skandalinga pramoga. Viskas parodoje buvo egzotiška, bet visų svarbiausia – grandioziška. Visas parodos kompleksas – per du šimtus pastatų – driekėsi daugiau nei vienos kvadratinės mylios** plote. Viena parodos salė buvo tokio dydžio, kad joje būtų galėję sutilpti JAV Kapitolijus, Cheopso piramidė, Vinčesterio katedra, „Madison Square Garden“ arena ir Šv. Pauliaus katedra. Vienas statinys, iš pradžių atmestas kaip „monstras“, bet galiausiai tapęs parodos simboliu, buvo toks milžiniškas ir siaubą varantis mechanizmas, kad iškart nustelbė Amerikos išdidumą užgavusį Eifelio bokštą. Dar niekada anksčiau vienoje vietoje vienu metu nebuvo susirinkę tiek daug šviesiausių protų ir pripažintų autoritetų, tarp jų – pramogų pasaulio garsenybė

* Buvusi valstybė Vakarų Afrikoje, dabar – Beninas.

** 1 kv. mylia $\approx$ 2,6 km².

Buffalo Billas, rašytojas Theodore'as Dreiseris, moterų teisių aktyvistė Susana B. Anthony, visuomenės veikėja, socialinė darbuotoja Jane'ė Addams, advokatas Clarence'as Darrow, išradėjai, verslininkai George'as Westinghouse'as ir Thomas Edisonas, istorikas, rašytojas Henry'is Adamsas, Austrijos erchercogas Pranciškus Ferdinandas, išradėjas Nikola Tesla, pianistas virtuozas ir kompozitorius Ignacy'as Paderewskis, pramonininkas Philipas Armouras, verslininkas Marshallas Fieldas. Žurnalistas Richardas Hardingas Davisas parodą pavadino „didžiausiu įvykiu šalies istorijoje po pilietinio karo“.

Kad tą vasarą pasaulinėje parodoje įvyko kai kas stebuklinga, neabejojo niekas, tačiau šio įvykio neaplenkė ir tamsa. Statydami svajonę buvo sužeisti arba žuvo daugybė darbininkų, o jų šeimos atsidūrė skurde. Dar penkiolikos žmonių gyvybes pasiglemžė gaisras, o parodos uždarymo ceremoniją, turėjusią tapti didžiausia šimtmečio švente, pamišėlis pavertė laidotuvėmis, kuriose dalyvavo gausybė žmonių. Nutiko ir baisesnių dalykų, tačiau jie aikštėn iškilo tik pamažu. Tarp Burnhamo sukurtų grožybių vaikštinėjo žudikas. Dingdavo merginos, į Čikagą atviliotos parodos ir galimybės gyventi savarankiškai, o paskutinį kartą jos būdavo pastebėtos didžiuliame žudiko name – parodijoje visko, ką architektai laikė vertinga. Tik pasibaigus parodai Burnhamas ir jo kolegos sužinojo apie sielvarto kupinus laiškus, kuriuose buvo aprašomos į didmiestį išvykusios, bet paskui nutilusios dukros. Spauda spėjo, kad tame žudiko pastate turėjo pradingti daugybė parodos lankytojų. Tai, ką detektyvai galiausiai aptiko jo viduje, ir tai, kad tokie šiurpūs dalykai galėjo taip ilgai likti neatskleisti, pribloškė net gatvės užgrūdintus miesto klubo „Whitechapel Club“ narius (klubas pavadintas pagal Londono rajoną, kuriame

savo aukų tykodavo Džekas Skerdikas). Racionalus paaiškinimas buvo toks: kaltos Čikagą tuo metu drebinusios permainos. Suprantama, kad, aplinkui tvyrant didžiulei sumaiščiai, jauno ir išvaizdaus gydytojo nusikaltimai galėjo likti nepastebėti. Tačiau laikui bėgant net ir blaiviai mąstantys vyrai ir moterys apie jį pradėjo galvoti ne visai racionaliai. Jis pats save apibūdino kaip velnią ir tvirtino, kad ėmė keistis jo fizinis pavidalas. Pareigūnams, patraukusiems jį baudžiamojon atsakomybėn, ėmė dėtis gan keisti dalykai, tad jo teiginiai atrodė beveik įtikinami.

Antgamtiniais reiškiniais linkusiems tikėti žmonėms pakanamas įrodymas buvo vien prisiekusiųjų seniūno žūtis.

Burnhamas kentė pėdos skausmą. Denis dundėjo. Kad ir kurioje laivo vietoje būtų keleivis, visur jautėsi, kaip dvidešimt devynių „Olympic“ garo katilų galia vibruodama korpuso juostomis perduodama į viršų. Net ir įsitaisius prabangiose kajutėse, valgomosiose salėse ar rūkomuosiuose salonuose – nepaisant didžiulių pastangų, kad šios erdvės atrodytų tarsi perkeltos iš Versalio rūmų ar karaliaus Jokūbo I laikų dvaro, – tai buvo vienintelis pastovus dalykas, bylojęs, kad esama laive, varomame tolyn į mėlyniausias vandenyno platybes.

Burnhamas ir Milletas buvo vieni iš nedaugelio dar gyvų likusių parodos statytojų. Daug kitų jau buvo iškeliavę anapilin. Olmstedas ir Codmanas. McKimas. Huntas. Atwoodas – išėjęs mįslingomis aplinkybėmis. Ir ta pirmoji netektis, kurią Burnhamui iki šiol buvo sunku įsisąmoninti. Netrukus nebeliks nė vieno, ir paroda nustos egzistuoti kaip gyvas prisiminimas žmonių galvose.

Kas, be Milleta, liko iš pagrindinių žmonių? Tik Louisas Sullivanas – graužiamas kartėlio, trenkiantis alkoholiu, piktas nežinia dėl ko, bet nesibodintis užsukti į Burnhamo kontorą prašyti paskolos arba parduoti kokio paveikslą ar eskizą.

O Frankas Milletas atrodė vis dar stiprus, sveikas, kupinas nuoširdaus gero ūpo, kuris nepaprastai pagyvindavo ilgus vakarus vykstant parodos statybai.

Grįžo stiuardas. Jo žvilgsnis buvo pasikeitęs. Vyras atsiprašė. Pasakė, kad vis dar negali išsiųsti žinutės, bet dabar bent jau paaiškino kodėl. Laive, kuriuo plaukė Milletas, įvykusi nelaimė. Tiesą sakant, anot stiuardo, laivas „Olympic“ tuo metu visu greičiu skriejo šiaurės kryptimi jam į pagalbą, nes buvo gautas nurodymas iš jo perimti sužeistus keleivius ir jais pasirūpinti. Tai buvo viskas, ką jis žinojo.

Burnhamas pajudino koją, rauktelėjo kaktą ir ėmė laukti daugiau naujienų. Vylėsi, kad, laivui „Olympic“ pasiekus nelaimės vietą, jis susiras Milletą ir išgirs iš jo kokią nors šokiruojantį pasakojimą apie kelionę. Įsitaisęs tykioje prabangioje kajutėje, Burnhamas atsivertė dienoraštį.

Tą vakarą jam grįžo itin ryškūs atsiminimai apie parodą.

PIRMA DALIS

Sustingusi muzika

Čikaga, 1890–1991

Čikaga, apie 1889 m.

Juodasis miestas

ŠTAI KAIP LENGVAI būdavo galima pradingti.

Per dieną į Čikagą atvykdavo arba iš jos išvykdavo tūkstantis traukinių. Dauguma jų atgabendavo netekėjusias merginas, gyvenime neregėjusias didmiesčio, bet tikinčias, kad vienas didžiausių ir žiauriausių miestų taps jų namais. Miesto reformatorė Jane'ė Addams, Čikagoje įkūrusi socialinės rūpybos kompleksą „Hull House“, rašė: „Dar niekada per visą civilizacijos istoriją nebuvo taip, kad tiek daug merginų staiga būtų leidžiama ištrūkti iš tėvų globos ir be priežiūros vaikštinėti didmiesčio gatvėmis bei dirbti po svetimu stogu.“ Moterys ieškodavo mašininkės, stenografininkės, siuvėjos ir audėjos darbo. Jas samdydavę vyrai dažniausiai būdavo dori piliečiai, siekiantys efektyvumo ir pelno. Dažniausiai, bet ne visada. 1890 m. kovo 30 d. dienraščio „Chicago Tribune“ skelbimų apie ieškomus darbininkus skiltyje banko „First National Bank“ atstovas išspausdino įspėjimą, norėdamas informuoti stenografininkes apie „vis tvirtėjantį įsitikinimą, kad joks iki galo padorus verslininkas, kurio protas nėra suvaikėjęs nuo senatvės, niekada nesiskelbia ieškantis stenografininkės, kuri būtų šviesiaplaukė, graži, viena mieste ir sutinkanti atsiųsti savo fotografiją. Visi tokio pobūdžio skelbimai iš pažiūros turi vulgarumo požymių,

todėl manome, kad jokiai damai nėra saugu atsakyti į šitokius nederamus pareiškimus.“

Moterys į darbą eidavo gatvėmis, kurios vedė pro barus, lošimo namus, viešnamius. Klestėjo ištvirtikavimai ir amoralus elgesys, o valdžia į tai žiūrėjo pro pirštus. „Svetainės ir miegamieji, kuriuose gyveno dori žmonės, buvo (ir tebėra) nuobodokos vietos, – gyvenimo pabaigoje rašė scenaristas Benas Hechtas, mėgindamas paaiškinti šį gajų senosios Čikagos bruožą. – Buvo savotiškai gera žinoti, kad už jų langų siera liepsnose tebešėlsta velnias.“ Vokiečių sociologas Maxas Weberis miestą palygino su „žmogumi, kuriam nudirta oda“.

Dažnas to meto reiškiny – nežinomų ir jaunų žmonių mirtys. Tūkstantis į miestą įvažiuojančių ir išvažiuojančių traukinių riedėdavo gatvės lygyje einančiais bėgiais. Nužengęs nuo šaligatvio, galėdavai būti užmuštas įmonės „Chicago Limited“ traukinio. Geležinkelio pervažose vidutiniškai žūdavo po du miestelėnus per dieną. Jų sužalojimai būdavo neįtikėtinais žiaurūs. Pėstieji tiesiog rinkdavo nutrauktas galvas. Egzistavo ir kiti pavojai. Tramvajai nukrisdavo nuo pakeliamųjų tiltų. Pasibaidę kariatės tempiantys arkliai įlėkdavo į žmonių minią. Gaisrai kasdien nusinešdavo po keliolika gyvybių. Aprašinėdami gaisrų aukas laikraščiai labiausiai mėgdavo vartoti žodį „iškepė“. Plito difterija, šiltinė, cholera, gripas. Pasitaikydavo ir žmogžudysčių. Tuo metu, kai buvo rengiama paroda, vyrų ir moterų įvykdytų nužudymų smarkiai padaugėjo visoje šalyje, o ypač Čikagoje, kur policijai trūko ir darbuotojų, ir žinių ištirti pagausėjusius nusi-kaltimus. Per pirmuosius šešis 1892 m. mėnesius mieste buvo užregistruota beveik aštuoni šimtai smurtinių mirčių. Dauguma jų būdavo prožiškos – apiplėšimų, barnių, pavyduliavimo

padariniai. Vyrai nušaudavo moteris, moterys – vyrus, o vaikai netyčia nupildavo vieni kitus. Bet visa tai atrodė galima suprasti. Nebuvo įvykdyta nieko panašaus į nužudymus Vaitčeplyje. Penkios Džeko Skerdiko įvykdytos žmogžudystės 1888-aisiais liko neišaiškintos ir buvo prikausčiusios dėmesį visos Amerikos skaitytojų, manusių, kad jų gimtuosiuose miestuose negali nutikti tokių dalykų.

Tačiau padėtis keitėsi. Kad ir kur pažvelgtum, riba tarp dorovės ir nuodėmės, atrodė, blunka. Kovotoja už moterų teises Elizabetha Cady Stanton agitavo už skyrybas. Clarence'as Darrow gynė laisvą meilę. Mergina pavarde Borden nužudė savo tėvus.

O Čikagoje iš traukinio išlipo jaunas išvaizdus gydytojas su chirurgu lagaminėliu rankoje. Jis žengė į triukšmingą dūmų ir garų sklidiną miestą, dvelkiantį galvijų ir kiaulių skerdiena. Ir jam visa tai patiko.

Vėliau į keistą nykią pilį 63-iosios ir Volaso gatvių sankirtoje ėmė plaukti laišakai – nuo Cigrandų, Williamsų, Smythe'ų ir daugybės kitų, – kuriuose buvo meldžiama atsakyti, kur yra jų dukros ir dukrų vaikai.

Būdavo nepaprastai lengva pranykti, nepaprastai lengva išsiginti ką nors žinant, nepaprastai lengva dūmuose ir gausme paslėpti tai, kad šaknis įleido kai kas tamsaus.

Tokia buvo Čikaga didžiausios istorijoje parodos išvakarėse.